

נוהל קבלת אישור מועדות האתיקה למחקרים

אל: חברות וחברי סגל, תלמידי/ות דוקטורט ופוסט-דוקטורט
מאת: פרופ' אילן יניב, יו"ר ועדת האתיקה של הפקולטה למדעי החברה
תאריך עדכון: 1 בנובמבר 2021

בהתאם לנוהל "אתיקה במחקרים מדעיים שבהם מעורבים בני אדם", מחקרים המערבים בני אדם מחייבים אישור מאת אחת מועדות האתיקה.

לפי הגדרה "מחקר מדעי בו מעורבים בני אדם" הינו כל מחקר מדעי בו מעורבים בני אדם בהשתתפותם הישירה והפעילה, כולל נטילת חלק בראיונות, מילוי שאלון או שיחה בשדה המחקר, וגם שיחה שמתנהלת בפורומים באינטרנט, בהשתתפות חוקר או חוקרת בהקשר של פעילותם המחקרית.

האישור נדרש עבור כל מחקר שנערך על ידי חוקרים/ות העובדים/ות באוניברסיטה העברית והמתבצע בתחומיה או בשמה, בתוך או מחוץ לכותלי האוניברסיטה, וכן גם על ידי תלמידי/ות בוגר ומוסמך, הכותבים/ות עבודה סמינריונית ואוספים/ות נתונים במסגרתה תוך כדי אינטראקציה עם הנחקרים.

אל מי פונים?

יש להגיש את הבקשות לאישור אתי לביצוע מחקר לפי החלוקה הבאה:

1. עבודות סמינריוניות ברמת לימודי הבוגר, המוסמך, וכן עבודות גמר ברמת המוסמך: אישורים אתיים ניתנים ברמת המחלקה. יש לפעול לקבלת אישור אתי בהתאם לנהלים של כל מחלקה.
 2. חברי סגל, דוקטורנטים, ופוסט-דוקטורנטים אשר אינם זקוקים לאישור IRB (אישור IRB נדרש על ידי קרנות מימון חיצוניות לאוניברסיטה): אנא שילחו את הבקשה ליו"ר ועדת האתיקה של הפקולטה, פרופ' אילן יניב ilan.yaniv@mail.huji.ac.il
 3. מחקרים במימון קרנות חוץ, המחייבים אישור IRB: יש להגיש את הבקשה לוועדת האתיקה העליונה של האוניברסיטה, אל יו"ר הוועדה, ד"ר חגית מגן msmagen@mail.huji.ac.il
- ועדת האתיקה העליונה פועלת כ- Institutional Review Board ומחויבת בהרכב ובאופני פעולה מוגדרים כמפורט באתר NIH. מממנים שונים ובמיוחד ISF, NIH, ERC ומענקי האיחוד האירופי דורשים אישור בתקן כזה כתנאי למימון המחקר על ידם. לוועדה העליונה יש Federal Wide Assurance שניתן על ידי NIH.
- שינוי בנהלי האישור של מחקרי fMRI** : עד היום ועדת הלסינקי אישרה במלואן בקשות שכללו הדמיה מוחית, כולל ניסויים התנהגותיים שנערכו לפני, או אחרי, הסריקה עצמה. ועדת הלסינקי אינה מאשרת יותר ניסויים שאינם קשורים ישירות לסריקה עצמה. לכן יש להגיש לאישור מחקרי fMRI באופן מפוצל - החלק של ההדמיה יאושר על ידי הלסינקי, והחלק ההתנהגותי יאושר בנפרד על ידי הוועדה של הפקולטה הרלוונטית או הוועדה העליונה.
4. בכל שאלה או מקרה של עיכוב במתן האישור מאחת מהוועדות הנ"ל, אנא פנו לוועדה המחלקתית שלכם, ו/או ליו"ר ועדת האתיקה של הפקולטה, פרופ' אילן יניב ilan.yaniv@mail.huji.ac.il

מה ואיך מגישים?

הטפסים הנדרשים בבקשה לאישור אתי (נא למלא את כל הפרטים)

1. את הטפסים ניתן למצוא כאן: https://research.huji.ac.il/page/Ethics_Committee_Form

2. טופס בקשה לאישור אתי: יש לכתוב את שמות החוקרים ואת כותרת המחקר בעברית ובאנגלית.
3. טופס הסכמה אותו יש להכין מראש בהתאם למחקר (ראו הנחיות בטופס הבקשה).
4. אישור(ים) על השלמת ההכשרה האתית המקוונת. עבור מחקר הנערך על ידי תלמידי מוסמך או דוקטורט, נדרש גם אישור הכשרה אתית של המנחה. כמו כן, כל עוזרי/ות המחקר (תלמידים/ות בכל התארים) חייבים אישורים על השלמת ההכשרה האתית. יש לצרף את האישור המלא של כל חלקי ההכשרה. ניתן למצוא את ההוראות להשלמת ההכשרה האתית בהמשך המסמך.

הוראות הגשה: הגישו את כל הטפסים בקובץ אחד. כאשר שם הקובץ באנגלית מכיל את שם החוקר ותחילת כותרת המחקר. בכותרת הדואל יש לציין "בקשה לאישור אתי" ואת שם החוקר/ת.

הכשרה אתית: קורס CITI

החל משנה"ל תשע"ג כלל החוקרים באוני' העברית (חברי סגל אקדמי, מנחים, דוקטורנטים, מסטרנטים ותלמידי בוגר) שעוסקים במחקר בבני אדם חייבים לעבור קורס הכשרה מקוון ולהציג לוועדת האתיקה אישור כי עברו הכשרה זו. פרטים והרשמה לקורס ההכשרה בלינק הבא:

https://research.huji.ac.il/page/Experiments_Involving_Human_Subjects_Obligatory_Training_Hebrew

הוראות כניסה ושימוש בתוכנה:

- ניתן ללמוד את הקורס ולעבור את ההכשרה מכל מחשב. היכנסו לאתר התוכנה: www.citiprogram.org
- משתמשים חדשים הקליקו register
- בשדה 'Participating Institutions' בחרו Hebrew University of Jerusalem.
- מלאו פרטים אישיים ובחרו את המודול המתאים.
- הקורס Social Behavioral Basic Research הינו הכללי ביותר ומתאים לכל.
- לחצו ENTER להתחלה. הלימוד אורך כ-4 שעות. לאחר כל חלק ישנו שאלון שיש לעבור בציון 70 לפחות.
- ניתן לחזור על השאלון, פעם אחר פעם, עד להשגת הציון הנדרש.
- בסיום הקורס מונפקת תעודה שאותה יש להציג במלואה, עם פרוט הציונים שהופקו, לוועדת אתיקה.

בהצלחה.